

Cảm nhận về bài thơ "Cảnh ngày hè" của Nguyễn Trãi

Author : vanmau

Cảm nhận về bài thơ "Cảnh ngày hè" của Nguyễn Trãi - Bài làm 1

*"Rồi hóng mát thuở ngày trường
Hoè lục đùn đùn tán rợp gương
Thạch lựu hiên còn phun thức đỏ
Hồng liên trì đã tiễn mùi hương
Lao xao chợ cá làng ngư phủ
Dắng dỏi cầm ve lầu tịch dương
Để có Ngu cầm đàn một tiếng
Dân giàu đủ khắp đòi phương."*



Bài thơ 8 câu 57 chữ gồm một bức tranh cảnh ngày hè - 6 câu đầu và một lời bình, suy ngẫm từ bức tranh ấy - 2 câu cuối.

Trong bức tranh đậm màu, nền trời chiều rắng đỏ, một ngôi lầu vắng lặng, cây hoè cổ thụ ngoài sân tán xanh thẫm, che rợp, bên hiên nhà cây thạch lựu sắc đỏ. Vài ba chú ve trên các cành cây. Ao sen hồng và xa xa là làng chài đang họp chợ. Có một người ngồi trên lầu trầm ngâm.

Xem tranh, trước hết ta thấy một tư thế của con người ngồi đó. Câu mở đầu “hóng mát” - ngoạ cảnh nhàn nhã, thanh thoi.

Nên nhớ, đây là bức tranh thơ của vị tướng cầm quân từng xông pha trận mạc một thời, từng “đau lòng nhức óc” vì vận nước từng cùng Lê Lợi “dựng cầu trúc ngọn cờ phấp phới”, và sau này sắm vai ẩn sĩ mà tấm lòng vì dân nước không lúc nào yên “Đêm ngày cuộn cuộn nước triều dâng”. Đặt trong nỗi truân chuyên của cuộc đời Nguyễn Trãi, mới thấy quý cái giây phút ngắn ngủi hiếm hoi này, mới thấy cái tư thế ung dung thường ngoạ kia là sự hưởng thụ chân chính. Sau tư thế ấy, thấy cả cái không khí yên bình của cả một làng quê, đất nước vừa qua cơn binh lửa.

Con người này có ánh mắt tinh tế, say mê. Người ngắm cảnh có đôi mắt rất sành : 3 loại cây, 3 dáng vẻ, không trùng lặp. Tả cây, mà lộ ra khuôn mặt của mùa hè. Cây hoè : tán xanh xum xuê, toả rộng - sức sống vươn cao. Thạch lựu : sắc đỏ - rục rỡ của tổ chất khoẻ mạnh. Sen hồng : đậm hương - tâm hồn nồng hậu, thanh cao. Ba loại cây, ba dáng vẻ, ba màu sắc nữa (xanh, đỏ, hồng) đều có hồn. Ngôn ngữ của thơ thay cho chất liệu màu của họa là lời nói sống động của đời thường. Chữ “đùn đùn” khiến ta cảm nhận được sự sống đang nảy nở mạnh mẽ, trông thấy được bằng mắt thường. Chữ “phun” còn lạ hơn. Không tả hoa đỏ, mà cảm nhận cây lựu đang phun, đang tuôn ra sắc đỏ. Sen hồng cố đậm hương. Con ve kia cũng gắng hết sức trong những tiếng kêu cuối cùng. Chợ ở làng chài đang náo nhiệt nên vọng xa lao xao... Chỉ là Bức tranh phong cảnh ư ? Không phải ! Đây là Bức tranh đời. Ở đó tạo vật và con người đều đang sống hết sức mình, sống rất nhiệt tâm, bằng mình trong trường tranh đấu sống.

Ta bất ngờ nhận ra điều kì lạ. Con người họa sĩ trong thi nhân Nguyễn Trãi thế kỉ XV ở Việt Nam có gì rất gần gũi đại danh họa Hà Lan thế kỉ XIX, Vanh-xăng-Van-gốc. Không phải ở những sắc màu được sử dụng, mà ở cách diễn tả nó. Van-gốc vẽ đồng lúa ta cứ ngỡ cánh đồng bốc cháy. Hàng cây bên đường cũng quần quai vệt lửa. Van-gốc đốt cháy mình trong tranh. Nguyễn Trãi đốt cháy mình trong thơ. Chữ “đùn đùn”, “phun”, “tiễn”, “lao xao”, “đăng dỏi” là lửa sống rừng rực trong lòng Ước Trai mặc cho do thời thế ông đang phải lui về quy ẩn “Rồi, hóng mát thuở ngày trường”.

Trong bức tranh này, thính giác nhạy bén đã giúp Nguyễn Trãi “vẽ” cảnh bằng nhạc. Xa xa, chợ cá không rõ hình, song âm thanh “lao xao” chở hồn đến cho người đọc cái rộn ràng nhộn nhịp, náo nhiệt của cuộc sống thanh bình. Nếu “lao xao” là khúc hoà tấu của đời sống dân sinh, thì “đăng dỏi cầm ve” tấu lên âm thanh của cây đàn độc huyền, ngân lên thiết tha cuối

chiều, vẫn vương nét quý tộc, lầu cao đơn độc. Hai phong điệu dân dã và quý tộc hoà hợp, bởi chất keo dính của đời thường, đậm đà hơi thở sống.

Cho nên vẽ bức tranh này đâu chỉ là chuyện của giác quan chuyên nghiệp họa sĩ hay thi sĩ mà là năng lực, phẩm chất của tâm hồn - tâm hồn tinh tế, đậm thắm của một con người hết mực yêu đời, say mê cuộc sống.

Bức tranh Cảnh ngày hè có một lời bình - một suy ngẫm đứng riêng, độc lập.

Để có Ngu cầm đàn một tiếng

Dân giàu đủ khắp đòi phương

Mạch thơ từ hướng ngoại sang hướng nội. Từ miêu tả sang biểu cảm, khách thể sang chủ thể. Nguyễn Trãi đã trực tiếp bộc lộ nỗi lòng mình trong hai câu thơ kết. Ấy là một giấc mơ, và cả một học thuyết nhân sinh ấp ủ bật ra thành lời.

Giấc mơ, đó là giấc mơ Nghiêu Thuấn. Giấc mơ ngàn đời của những con người Phương Đông sống trong thời trung đại. Mong sao có một bậc vua hiền để được yên ổn ấm no hạnh phúc. Trước hơn bốn trăm năm, thời Tiên Lê, Pháp Thuận đã phát biểu "Vận nước như mây cuốn / Trời Nam mở thái bình / Vô vi trên điện các / Xứ xứ dứt đao binh". Vận nước có rối ren thế nào cũng mong hai chữ thái bình, nhà vua đừng làm điều gì nhiều nhượng thì khắp nơi đều hết nạn binh đao. Sau mấy mươi năm, vị vua hiền minh Lê Thánh Tông cố sức mình cũng chỉ để thỏa lòng mong muốn :

Nhà nam nhà bắc đều có mặt

Lùng lẫy cùng ca khúc thái bình.

Bây giờ đây, ưu tư thế cuộc, nhìn đời - từ cỏ cây, vạn vật đến sinh linh vui sống như thế, Nguyễn Trãi lại khắc khoải khát vọng muôn năm này. Mong trị quốc, bình thiên hạ sao cho dân giàu nước mạnh là giấc mơ của một bậc đại nhân.

Nếu giấc mơ kia là của bậc đại nhân, thì cái lõi tư tưởng của giấc mơ là của bậc đại trí. Đó là tư tưởng "thân dân" (dĩ dân vi bản) từng được vạch rõ trong Bình Ngô Đại Cáo - "Việc nhân nghĩa cốt ở yên dân".

Đó là tư tưởng lớn. Với Nguyễn Trãi, tư tưởng ấy từng sôi sục trong hành động, khắc khoải trong tâm tưởng, rất bóng trong thi ca. Cả bài thơ 8 chữ, đến tận dòng cuối cùng, chữ "dân" mới bật ra, song chính là cái nền tư tưởng, tình cảm của tác giả, cái hồn của bài thơ. Là sợi chỉ đỏ xuyên chuỗi cả 8 câu thơ lại.

Cảnh ngày hè (Gương báu răn mình số 43) không định giáo huấn chung. Trước đời sống đang dâng trào, yên lành thế, Nguyễn Trãi tự răn mình, phải làm sao cho cuộc sống này trở thành mãi mãi và chỉ khắc khoải một nỗi "tiên ưu" ấy mà thôi.

Cảm nhận về bài thơ "Cảnh ngày hè" của Nguyễn Trãi - Bài làm 2

"Quốc âm thi tập" của Nguyễn Trãi là một bầu không gian lưu trữ tình đặc sắc. Nó phong phú về cảnh và tình mà bài số bốn mươi ba trong chùm "Bảo kính cảnh giới" chứa đựng những nét độc đáo, thấp thoáng niềm tâm sự của tác giả. Bài thơ này có người đặt tên là "Cảnh mùa hè".

Câu thơ đầu tiên, ta đọc lên thoáng qua sao có vẻ an nhàn, êm đềm thanh thoát đến thế:

"Rồi hóng mát thuở ngày trường".

Nguyễn Trãi kia! Ông đang ngồi dưới bóng cây nhàn nhã như hóng mát thật sự. Việc quân, việc nước chắc đã xong xuôi, ông mới trở về với cuộc sống đơn sơ, giản dị, mộc mạc mà chan hòa, gần gũi với thiên nhiên. Một số sách dịch là "Rỗi, hóng mát thuở ngày trường". Nhưng "rỗi" hay "rời" cũng đều gây sự chú ý cho người đọc. Rảnh rỗi, sự việc đều xong xuôi, đã qua rồi. "Ngày trường" lại làm tăng sự chú ý. Cả câu thơ không còn đơn giản là hình ảnh của Nguyễn Trãi ngồi hóng mát mà nó lại toát lên nỗi niềm, tâm sự của tác giả "Nhàn rồi ta hóng mát cả một ngày dài". Một xã hội đã bị suy yếu, nguyện vọng, ý chí của tác giả đã bị vùi lấp, không còn gì nữa, ông đành phải rời bỏ, từ quan để về ở ẩn, phải đành "hóng mát" cả ngày trường để vơi đi một tâm sự, một gánh nặng đang đè lên vai mình. Cả câu thơ thấp thoáng một tâm sự thâm kín, không còn là sự nhẹ nhàng thanh thản nữa.

Về với thiên nhiên, ông lại có cơ hội gần gũi với thiên nhiên hơn. Ông vui thú, say mê với vẻ đẹp của thiên nhiên.

"Hòe lục đùn đùn. tán rợp giương

Thạch lựu hiên còn phun thức đỏ

Hồng liên trì đã tiễn mùi hương"

Cảnh mùa hè qua tâm hồn, tình cảm của ông, thiên nhiên bừng bừng sức sống. Cây hòe lớn lên nhanh, tán nó càng lớn dần lên có thể như một tấm trướng rộng căng ra giữa trời với cành lá xanh tươi. Những cây thạch lựu còn phun thức đỏ, ao sen tỏa hương, màu hồng của những cành, hoa điểm tô sắc thắm. Qua lăng kính của Nguyễn Trãi: sức sống vẫn bừng bừng, tràn đầy, cuộc đời là một vườn hoa, một khu vườn thiên nhiên muôn màu muôn vẻ. Cảnh vật như cổ tích có lẽ bởi nó được nhìn bằng con mắt của một thi sĩ đa cảm, giàu lòng ham sống với đời... .

Qua cảnh mùa hè, tình cảm của Nguyễn Trãi cũng thể hiện một cách sâu sắc:

"Lao xao chợ cá làng ngư phủ

Dắng dỏi cầm ve lầu tịch dương".

Tài liệu chia sẻ tại <https://khotangvanmau.com>

"Chợ" là hình ảnh của sự thái bình trong tâm thức của người Việt. Chợ đông vui thì nước thái

bình, thịnh trị, dân giàu đủ ấm no; chợ tan rã thì dễ gọi hình ảnh đất nước có biến có loạn, có giặc giã, có chiến tranh, đao binh... lại thêm tiếng ve kêu lúc chiều tà gọi lên cuộc sống nơi thôn dã. Chính những màu sắc nơi thôn dã này làm cho tình cảm ông thêm đậm đà sâu sắc và gợi lại ý tưởng mà ông đang đeo đuổi:

"Dễ có Ngu cầm đàn một tiếng

Dân giàu đủ khắp đòi phương".

"Dân giàu đủ", cuộc sống của người dân ngày càng ấm no, hạnh phúc là điều mà Nguyễn Trãi từng canh cánh và mong ước. Ở đây, ông đề cập đến Ngu cầm vì thời vua Nghiêu, vua Thuấn nổi tiếng là thái bình thịnh trị. Vua Thuấn có một khúc đàn "Nam Phong" gảy lên để ca ngợi nhân gian giàu đủ, sản xuất ra nhiều thóc lúa ngô khoai. Cho nên, tác giả muốn có một tiếng đàn của vua Thuấn lồng vào đời sống nhân dân để ca ngợi cuộc sống của nhân dân ấm no, vui tươi, tràn đầy âm thanh hạnh phúc. Những mơ ước ấy chứng tỏ Nguyễn Trãi là nhà thơ vĩ đại có một tấm lòng nhân đạo cao cả. Ông luôn nghĩ đến cuộc sống của nhân dân, chăm lo đến cuộc sống của họ. Đó là ước mơ vĩ đại. Có thể nói: dù triều đình có thể xua đuổi Nguyễn Trãi nhưng ông vẫn sống lạc quan yêu đời, mong sao cho ước vọng lí tưởng của mình được thực hiện để nhân dân có một cuộc sống ấm no.

Bài thơ này đã làm rõ nỗi niềm tâm sự của Nguyễn Trãi trong thời gian ở Côn Sơn với tấm lòng yêu nước thương dân vẫn ngày đêm "cuồn cuộn nước triều Đông". Ông yêu thiên nhiên cây cỏ say đắm. Và có lẽ chính thiên nhiên đã cứu Nguyễn Trãi thoát khỏi những phút giây bi quan của cuộc đời mình. Dù sống với cuộc sông thiên nhiên nhưng ước Trai vẫn canh cánh "một tấc lòng ưu ái cũ". Nguyễn Trãi vẫn không quên lí tưởng nhân dân, lí tưởng nhân nghĩa, lí tưởng mong cho thôn cùng xóm vắng không có một tiếng oán than, đau sầu

Cảm nhận về bài thơ "Cảnh ngày hè" của Nguyễn Trãi - Bài làm 3

Nguyễn Trãi sinh năm 1380, hiệu làỨc Trai, quê ở Chi Ngại (Chí Linh, Hải Dương) sau dời về Nhị Khê, có cha là Nguyễn Phi Khanh, một học trò nghèo, học giỏi, đỗ thái học sinh. Mẹ là Trần Thị Thái, con Trần Nguyên Đán, một quý tộc đời Trần. Sớm được thừa hưởng từ nhỏ những nét tinh túy ở cả cha và mẹ, sau lớn lên Nguyễn Trãi trở thành một vị anh hùng lỗi lạc của dân tộc. Không những thế, văn thơ ông để lại mang giá trị lớn, có nhiều bài thơ về đất nước, khí thế chiến đấu, lại có nhiều bài thơ giản dị đời đời. Cảnh ngày hè là một trong số những bài thơ hay, không chỉ chứa đựng những nét độc của bức tranh thiên nhiên mà còn gắn liền với tâm niệm của tác giả.

Được rút ra từ "Quốc âm thi tập" bài thơ "cảnh ngày hè nổi bật với những cảnh vật đời thường, những tín hiệu đặc trưng của ngày hè. Mở đầu với câu thơ đầu tiên ta dường như cảm nhận được vẻ an nhàn, êm đềm thanh thoát "Rồi hóng mát thuở ngày trường"

Hai chữ "hóng mát" khiến ta tưởng tượng ra khung cảnh một người ở dưới gốc cây cổ thụ lớn, đang nhìn ra khung cảnh cầu trời đất, những làn gió thổi qua, như mang thêm những không khí mới lạ cho tác giả. Đây là khi Nguyễn Trãi hưởng thụ sự nhàn nhã ngồi dưới bóng cây nhàn nhã như hóng mát thật sự. Việc quân, việc nước đã xong xuôi, ông trở về với cuộc

sống giản dị, mộc mạc mà chan hòa, gắn gũi với thiên nhiên. Nhưng sự rảnh rỗi hóng mát đó lại chứa đựng một tâm sự sâu xa “Nhàn rồi ta hóng mát cả một ngày dài”. Đó là suy nghĩ xã hội đã bị suy yếu, khát khao, ý chí của tác giả đã bị vùi lấp, không còn gì nữa, ông đành phải rời bỏ, tìm về ở ẩn, “hóng mát” cả ngày trường để vơi đi một tâm sự, như cũng là một công việc ắt phải làm thay thế cho tâm niệm ước mơ hoài bão đang dang dở. Cả câu thơ thấp thoáng một tâm sự thâm kín, không còn là sự nhẹ nhàng thanh thản nữa.

Đến với thiên nhiên, ông lại có cơ hội gắn gũi với thiên nhiên hơn. Ông vui thú, say mê với vẻ đẹp của thiên nhiên. Những câu thơ miêu tả vẻ đẹp vừa tự nhiên lại vừa thơ mộng, đầy màu sắc:

“Hòe lục đùn đùn. tán rợp giương

Thạch lựu hiên còn phun thức đỏ

Hồng liên trì đã tiễn mùi hương”

Qua tâm hồn, tình cảm của ông dành cho thiên nhiên, mọi thứ bừng bừng sức sống. Những động từ mang tính tượng hình lớn, lại là động từ mạnh, tái hiện sức sống mãnh liệt của cảnh vật thiên nhiên: “ đùn đùn, rợp, phun” Cây hòe lớn lên nhanh, tán nó càng lớn dần lên có thể như một tấm trướng rộng căng ra giữa trời với cành lá xanh tươi. Những cây thạch lựu còn “phun”thức đỏ, ao sen tỏa hương, màu hồng của những cành, hoa lá càng điểm tô sắc thắm. Dưới cái nhìn tinh tế của Nguyễn Trãi cuộc sống vẫn sức sống, tràn đầy, màu muôn vẻ. Nó làm chúng ta liên tưởng tới những câu thơ ngay hè của Nguyễn Du: “ đầu tường lửa lựu lập lòe đơm bông”. Cảnh vật như bức cổ tích bởi nó được nhìn bằng con mắt của một thi sĩ đa cảm, giàu lòng ham sống với đời... .

Không những vậy, không chỉ có hình ảnh thiên nhiên đầy sức sống mà còn có cả hình ảnh con người và cả cuộc sống ngày thường của họ. Cũng với việc sử dụng các từ láy “ lao xao, dăng dỏi” lại một lần nữa tác giả khiến con người tưởng tượng ra vẻ sôi động của con người nơi đây

“Lao xao chợ cá làng ngư phủ

Dăng dỏi cầm ve lầu tịch dương”.

Nói về “Chợ” , đây là hình ảnh gắn liền với truyền thống sinh hoạt của Việt Nam từ bao đời nay và cũng gắn với sự thái bình trong tâm thức của người Việt. Chợ càng đông vui thì nước thái bình, thịnh trị, dân giàu đủ ấm no; chợ tan rã thì dễ gợi hình ảnh đất nước chiến tranh, đao binh tan tác... thêm tiếng ve kêu lúc chiều tà làm cho tình cảm ông thêm đậm đà sâu sắc và gợi lại ý tưởng mà ông đang đeo đuổi:

“Dễ có Ngu cầm đàn một tiếng

Dân giàu đủ khắp đòi phương”.

Dân giàu nước mạnh, dân no đủ là điều mà tác giả luôn luôn mong ước và canh cánh trong lòng. Tác giả có nhắc tới “Ngu cầm” là nhắc lại điển xưa khi thời vua Nghiêu, vua Thuấn nổi tiếng là thái bình thịnh trị. Vua Thuấn có một khúc đàn “Nam Phong” gảy lên để ca ngợi sự giàu đủ, sản xuất ra nhiều thóc lúa ngô khoai. Cho nên, Nguyễn Trãi muốn có một tiếng đàn của vua Thuấn lồng vào đời sống nhân dân để ca ngợi cuộc sống của nhân dân ấm no, vui tươi, tràn đầy âm thanh hạnh phúc. Nghĩ tới những điều sâu xa, những mơ ước ấy chứng tỏ Nguyễn Trãi là nhà thơ vĩ đại có một tấm lòng nhân đạo cao cả. Qua đây cũng phần nào thể hiện được tư tưởng nhân nghĩa mà xuyên suốt trong sự nghiệp sáng tác của ông.

Bài thơ cảnh ngày hè không chỉ tạo nên khung cảnh đẹp đẽ của thiên nhiên mà còn góp phần thể hiện nỗi niềm thâm kín của tác giả về lòng yêu nước thương dân. Cùng với đó là một tâm hồn nghệ sĩ đa cảm trước cảnh vật thiên nhiên, cũng từ đó mà gợi mở được những khát khao cháy bỏng của tác giả mặc dù đã lui về ở ẩn. Sống trong hoàn cảnh nào Nguyễn Trãi vẫn không quên lí tưởng nhân dân, lí tưởng nhân nghĩa, lí tưởng mong cho đất nước thịnh vượng, nhân dân no đủ, thái bình.

Cảm nhận về bài thơ "Cảnh ngày hè" của Nguyễn Trãi - Bài làm 4

Nguyễn Trãi là một nhà thơ kiệt xuất của dân tộc, danh nhân văn hóa thế giới. Ông đã để lại cho đời nhiều tác phẩm có giá trị lớn. Nếu như “ Bình ngô đại cáo” của ông mang đầy nhiệt huyết, lòng tự tôn dân tộc thì “ Cảnh ngày hè” là một bức tranh vẽ vẻ đẹp tâm hồn của Nguyễn Trãi. Bài thơ đã thể hiện tư tưởng, tình cảm yêu đời, yêu thiên nhiên và ước vọng cao đẹp của nhà thơ.

“Rồi hóng mát thuở ngày trường

.....

Dân giàu đủ khắp đòi phương”

Mở đầu, bài thơ đến với ta với những hình ảnh về thiên nhiên rục rờ.

“Rồi hóng mát thuở ngày trường

Hòe lục đùn đùn tán rợp giương

Thạch lựu hiên còn phun thức đỏ

Hồng liên trì đã tiễn mùi hương”

Từ “ rồi” mở đầu câu thơ phải chăng nói đến tâm trạng “ bất đắc chí” của nhà thơ. Câu thơ đầu chỉ vồn vện với sáu từ nhưng đã khá đầy đủ về thời gian, hoàn cảnh, tâm trạng của nhà thơ. Đây chính là sự phá cách đầy sáng tạo của Nguyễn Trãi, ông đã Việt hóa thơ Đường luật vốn mỗi câu có đủ bảy từ. Lại thêm sự mới lạ với cách ngắt nhịp: một, hai, ba kết hợp với thanh bằng ở cuối câu làm câu thơ nghe như tiếng thở dài nhưng lại không giống lời than thở. Xem bức tranh thiên nhiên của Nguyễn Trãi, trước hết ta thấy hình ảnh một con người ngồi đó

- Câu mở đầu hóng mát ngoạn cảnh nhàn nhã, thanh thoi. Phải chăng, dù trong bất kỳ hoàn cảnh nào ông cũng vẫn hòa mình cùng thiên nhiên, bức tranh thiên nhiên đã hiện ra trước mắt ông thật rực rỡ.

Ba câu thơ tiếp theo, dưới ngòi bút đầy tài năng của Nguyễn Trãi, một bức tranh thiên nhiên thật sống động và đầy màu sắc đã đến với chúng ta một cách chân thật nhất. Đó là màu xanh của cây hòe, màu đỏ của hoa lựu, màu hồng của hoa sen, màu vàng lung linh của ánh nắng chiều. Tất cả hòa quyện lại với nhau, tạo nên cảnh vật đặc trưng của mùa hè. Mở đầu câu thơ là hình ảnh cây Hòe - một loại cây đặc trưng ở vùng Bắc Bộ, rất dễ bắt gặp ở mọi nơi. Tính từ "đùn đùn" kết hợp với động từ mạnh "giương" đã góp phần diễn tả sự sum xuê, nảy nở, làm cho cây hòe như có hồn hơn, làm bức tranh như sống động hơn. Bên cạnh đó, không chỉ cảm nhận bằng thị giác, Nguyễn Trãi còn cảm nhận cảnh vật bằng thính giác và khứu giác. Nhịp thơ $\frac{3}{4}$ kết hợp với động từ mạnh" phun " làm cảnh vật dường như nổi bật hơn nhưng lại không chói chang, oi nồng mà mát dịu, tinh tế. Bức tranh cảnh ngày hè đã trở nên sinh động, đặc sắc hơn với âm thanh và mùi vị. Mặc dù khung cảnh mà tác giả miêu tả là cuối ngày, khi mặt trời lặn nhưng mọi vật vẫn tràn đầy sức sống với những từ ngữ "đùn đùn", "giương", "phun", "tiễn", " lao xao", "dăng dỏi". Những từ ngữ đó cũng góp phần thể hiện những điều trong lòng tác giả - ước mong được cống hiến cho nhân dân, cho đất nước. Nhiệt huyết đó như muốn phun ra, trào ra và lan tỏa đi khắp nơi. Trong sáu câu thơ này, tác giả đã thay đổi, không đi theo tính quy phạm của văn học phong kiến nữa. Ông đã miêu tả cảnh ngày hè với những sự vật vô cùng gần gũi với cuộc sống hằng ngày.

Và " Cảnh ngày hè" trong thơ Nguyễn Trãi không chỉ thể hiện trong những màu sắc của thiên nhiên tươi đẹp mà còn qua nhịp sống sinh đẹp của nhân dân.

"Lao xao chợ cá làng ngư phủ

Dăng dỏi cầm ve lầu tịch dương"

Hai từ láy "lao xao", "dăng dỏi" kết hợp với nhau đã thể hiện những âm thanh của làng chài quen thuộc- lao xao của chợ cá, rộn rã của tiếng ve. Ở đây, Nguyễn Trãi đã ngắm nhìn cuộc sống, cảm nhận cuộc sống với một tâm hồn rộng mở một tình yêu thiên nhiên, yêu cuộc sống. Tiếng lao xao, tiếng ve phải chăng là tiếng lòng ông, tiếng lòng của một vị tướng cầm quân từng xông pha trận mạc một thời, tiếng lòng của một người yêu thiên nhiên tha thiết. Thiên nhiên, cảnh vật ở vào thời điểm cuối ngày nhưng sự sống thì không dừng lại. Cũng như Nguyễn Trãi, mặc dù đã lui về ở ẩn nhưng lòng ông lúc nào cũng có một tấm lòng yêu thiên nhiên, yêu quê hương, đất nước tha thiết.

Hai câu cuối của bài thơ đã được tác giả gửi gắm trọn vẹn tâm tư và suy nghĩ, qua đó, thể hiện hết phần nào vẻ đẹp tâm hồn của Nguyễn Trãi.

"Dễ có Ngu cầm đàn một tiếng

Dân giàu đủ khắp đòi phương"

Tài liệu chia sẻ tại <https://khotangvanmau.com>

Ở đây, tác giả đã mượn điển tích để nói lên khát vọng của mình. Câu thơ cuối sáu chữ ngắn

gọn, nhịp 3/3 thể hiện sự dồn nén cảm xúc của cả bài – tác giả khát khao đem tài trí thực hành tư tưởng yêu nước, thương dân, và đó cũng chính là tưởng chủ đạo của bài thơ. Tuy tác giả đón nhận cảnh ngày hè với tư thế ung dung trong một ngày nhàn rỗi nhưng ông vẫn luôn suy nghĩ, lo lắng cho nhân dân, cho đất nước. Cảm nhận cảnh ngày hè nhưng tác giả vẫn quan tâm tới cuộc sống của nhân dân. Thế nên ông nghe thấy âm thanh tấp nập, lao xao của làng chài. Ông quan tâm tới nhân dân, lo cho dân cho nước. Chính vì vậy, ông ước mong mình có cây đàn của vua Ngu Thuấn. Với cây đàn đó, Nguyễn Trãi có thể mang tới cuộc sống ấm no, hạnh phúc cho nhân dân và đất nước. Không có một lòng yêu quê hương, đất nước sâu đậm, ông không thể có một ước muốn như vậy. Không có lòng yêu quê hương, đất nước, ông không thể cảm nhận được hết vẻ đẹp mùa hè nơi một làng chài quê hương thanh bình. Và, không có lòng yêu quê hương, đất nước, ông không thể viết nên bài thơ “ Cảnh ngày hè” làm xúc động lòng người như vậy.

Bài thơ tả cảnh ngày hè cho thấy tâm hồn Nguyễn Trãi chan chứa tình yêu thiên nhiên, yêu đời, yêu nhân dân, đất nước. Việt hóa thơ Đường luật, sáng tạo thơ thất ngôn xen lục ngôn, vận dụng hình ảnh, màu sắc, đường nét, âm thanh của cảnh vật thiên nhiên và cuộc sống của con người, hệ thống ngôn ngữ giản dị tinh tế xen lẫn từ Hán và điển tích chính là những nét nghệ thuật đặc trưng cho “ Cảnh ngày hè” của Nguyễn Trãi.

Bài thơ “Cảnh ngày hè” đặc sắc về cả nội dung và nghệ thuật. Qua đó, ta thấy được vẻ đẹp tâm hồn của Nguyễn Trãi. Ông là người yêu thiên nhiên, yêu quê hương đất nước. Nhưng trên hết, ông là một người vừa có tài, vừa có tâm bởi ông luôn lo lắng cho nhân dân, cho đất nước. Ông muốn cống hiến nhiệt huyết của mình để nhân dân hạnh phúc, ấm no, đất nước giàu mạnh. Tư tưởng của Nguyễn Trãi như một bài học gửi gắm cho thế hệ trẻ về lòng yêu nước, ước mong cống hiến cho đất nước.

Nguyễn Trãi là vị anh hùng tên tuổi lẫy lừng trong lịch sử chống ngoại xâm của dân tộc ta. Tài năng kiệt xuất của ông không chỉ được khẳng định trong lĩnh vực chính trị, quân sự, ngoại giao mà còn được khẳng định qua sự nghiệp văn chương đồ sộ với những đóng góp lớn lao cho nền văn học nước nhà.

Lí tưởng mà Nguyễn Trãi ôm ấp lá giúp vua làm cho đất nước thái bình, nhân dân thịnh vượng. Lí tưởng cao đẹp ấy là nguồn động viên mạnh mẽ khiến ông vượt qua mọi thử thách, gian nan trên đường đời. Lúc được nhà vua tin dùng cũng như khi thất sủng, nỗi niềm lo nước, thương dân luôn canh cánh bên lòng ông. Giông bão cuộc đời không thể dập tắt nỗi ngọn lửa nhiệt tình trong tâm hồn người chí sĩ tài đức vẹn toàn ấy.

Bài thơ Cảnh ngày hè được sáng tác vào thời gian Nguyễn Trãi về nghỉ ở Côn Sơn. Ông tạm thời xa lánh chốn kinh đô tấp nập ngựa xe và chốn cửa quyền hiểm hóc để về với thiên nhiên trong trẻo, an lành nơi thôn dã, bầu bạn cùng dân cày cuốc, cùng mây nước, chim muông, hoa cỏ hữu tình. Trong những tháng ngày dài nhàn nhã “bất đắc dĩ ấy, nhà thơ có lúc thấy vui trước cảnh vật mùa hè tung bừng sức sống và kín đáo gửi vào những vần thơ tả cảnh một thoáng khát vọng mong cho dân giàu, nước mạnh. Bài thơ phản ánh tâm hồn Nguyễn Trãi chan chứa tình yêu thiên nhiên, yêu đời, yêu nhân dân, đất nước.

Tài liệu chia sẻ tại <https://khotangvanmau.com>

Bài thơ mở đầu bằng câu lục ngôn nêu rõ hoàn cảnh của nhà thơ lúc đó:

Rối / hóng mát / thuở ngày trường.

Lẽ ra câu thơ phải bảy chữ mới đúng là thể thất ngôn bát cú quen thuộc, song Nguyễn Trãi đã lược đi một chữ. Đây cũng là một cách tân táo bạo, mới mẻ trong thơ Nôm nước ta thuở ấy. Nhịp thơ 1/2/3, chậm rãi phản ánh tư thế ung dung, tự tại vốn có của tác giả.

Chữ Rối tách riêng thành một nhịp thể hiện cảm nhận của tác giả về tình cảnh của mình. Rối là từ cổ, cổ nghĩa là nhàn nhã, không vướng bận điều gì. Cuộc đời Nguyễn Trãi thường không mấy lúc được thanh thoi. Đây là lúc ông được sống ung dung, được thỏa ước nguyện hòa mình với thiên nhiên mà ông hằng yêu mến.

Không có việc gì quan trọng, cần kíp để làm cả, chỉ có mỗi “việc” là hóng mát. Ngày trường là ngày dài. Đây là cảm giác tâm lí về thời gian của người đang sống trong cảnh nhàn rỗi, thấy ngày dường như dài ra. Với con người ưa suy nghĩ, hành động như Nguyễn Trãi thì cảm giác ấy càng rõ hơn bao giờ hết. Giữa lúc xây dựng lợi non sông sau chiến tranh, việc dân việc nước bời bời mà ông bị bắt buộc phải hóng mát hết ngày này qua ngày khác thì quả là trở trêu, Bởi vậy, ông rơi vào cảnh thân nhàn mà tâm bất nhàn. Đằng sau câu thơ trên dường như thấp thoáng một nụ cười chua chát của Nguyễn Trãi trước tình cảnh trở trêu ấy.

Chỉ có vẻ đẹp hồn nhiên, vô tư của cảnh vật mới có thể tạm xua đi những áng mây buồn vướng vít trong tâm hồn ông. Ông mở lòng đón nhận thiên nhiên và thấy vui trước cảnh:

Hòe lục đùn đùn tán rợp giương .

Thạch lựu hiên còn phun thức đỏ,

Hồng liên trì đã tiễn mùi hương.

Chi vài nét bút phác họa mà bức tranh quê đã hiện lên tươi khỏe, hài hoà. Cây trước sân, cây trong ao đều ở trạng thái tràn đầy sức sống, đua nhau vươn lên khoe sắc, tỏa hương. Cây hòe với tán lá xanh um xoè rộng, trong khi cây lựu nở đầy những bông hoa đỏ thắm và sen hồng đã nức mùi hương. Sức sống trong cây đang đùn đùn dâng lên cành, lên lá, lên hoa. Cây tỏa bóng rợp xuống mặt sân, tỏa luôn bóng mát vào hồn thi sĩ.

Ba câu thơ nổi đến ba loại cây: hòe, lựu, sen nhưng chẳng lẽ tác giả chỉ nói đến cây? Dường như có cả con người lồng trong đó, hết sức kín đáo. Các từ đùn đùn, (dồn dập tuôn ra) giương (tỏa rộng ra), phun, tiễn (ngát, nức) gợi tả sức sống căng đầy chất chứa bên trong sự vật, tạo nên những hình ảnh mới lạ, ấn tượng. Câu thơ thứ hai ngắt nhịp 4/3. Hai câu thơ tiếp theo đổi nhịp thành 3/4, tạo thêm cho cảnh vật vẻ sinh động, rộn ràng. Giữa cảnh với người có nét tương đồng nào chăng? Đòi người anh hùng cũng đã voi nhưng giống như hàng từng bách dày dặn tuyết sương nên sức sống vẫn chảy mạnh trong huyết quản. Thức đỏ (màu đỏ) của hoa lựu phải chăng là thức đỏ của tấm lòng sắt son với dân với nước ?! Mùi hương thơm ngát của sen có phải là lí tưởng chẳng bao giờ phai nhạt của Nguyễn Trãi suốt đời phấn đấu vì đất nước thanh bình, vì nhân dân hạnh phúc?! Rõ ràng ở đây, cảnh và người có những nét tương

Ở bốn câu thơ trên, nhà thơ mới nhắc đến màu sắc, hương thơm, cây cỏ; ở hai câu thơ tiếp theo còn có thêm mùi vị, âm thanh, hình ảnh con người và cảnh vật:

Lao xao chợ cá làng ngư phủ,

Dắng dỏi cầm ve lầu tịch dương.

Từ tượng thanh Lao xao đặt trước hình ảnh chợ cá làm nổi bật không khí nhộn nhịp của làng ngư phủ. Lao xao tiếng trao qua đổi lại, ồn ã tiếng nói tiếng cười. Tất cả đều là hơi hướng của cuộc sống lao động cần cù, chân chất. Những âm thanh lao xao ấy hòa vào tiếng ve kêu dắng dỏi bất thần nổi lên trong chiều tà, báo hiệu chấm dứt một ngày hè nơi thôn dã. Tiếng ve lúc chiều tà thường gợi buồn, nhưng với nhà thơ lúc này, nó trở thành tiếng đàn rộn rã khiến tâm trạng nhà thơ cũng náo nức hẳn lên.

Cỏ cây, hoa lá, con người đầy sức sống khơi dậy trong lòng nhà thơ cảm xúc nhẹ nhàng, sâu lắng và những suy nghĩ chân thành, tâm huyết nhất. Đó là tình yêu cuộc sống, yêu con người và trách nhiệm đối với dân với nước. Nguyễn Trãi luôn tâm niệm lấy dân làm gốc (dân vi bản, dân vi quý) cho nên trước thiên nhiên tươi xanh, trước những con người cần cù, lam lũ, lòng ông lại dấy lên khát vọng mãnh liệt:

Dễ có Ngu cầm đàn một tiếng,

Dân giàu đủ khắp đòi phương.

Ông ước gì lúc này có được trong tay cây đàn của vua Thuấn, đàn một tiếng để nổi lên niềm mong mỏi lớn nhất của mình là dân chúng khắp nơi đều được giàu có, no đủ. Ẩn giấu đằng sau lời ước mong ấy là sự trách móc nhẹ nhàng mà nghiêm khắc bọn quyền thần tham bạo ở triều đình đương thời không còn nghĩ đến dân, đến nước. Theo ông, với cảnh nước non tươi đẹp cùng nhân dân chất phác, siêng năng, cuộc sống lẽ ra phải được trở lại ấm no, hạnh phúc từ lâu.

Vậy là dẫu hòa hợp đến hết mình với thiên nhiên, Nguyễn Trãi vẫn không nguôi nổi niềm dân nước, ông tìm thấy ở thiên nhiên cỏ hoa xinh tươi kia một nguồn thi hứng, nguồn động viên, an ủi và khích lệ đáng quý đối với bản thân. Điều đó góp phần tạo nên cốt cách của Nguyễn Trãi, bậc trượng phu - chính nhân quân tử - hiên ngang như cây tùng, cây bách trước giông bão cuộc đời.

Cảnh ngày hè là một sáng tạo độc đáo của Nguyễn Trãi về hình thức thơ. Câu thất ngôn xen lục ngôn, các vế đối rất Chính, cách sử dụng từ láy rất tài tình. Để tăng sức biểu hiện của các tính từ và động từ, tác giả đem chúng đặt ở đầu câu. Đây là bài thơ tả cảnh ngày hè tràn đầy sức sống. Bài thơ không chỉ miêu tả cảnh sắc đặc trưng của mùa hè, mà còn là "tức cảnh sinh tình". Cảnh ở đây thể hiện niềm vui sống, háo hức, tươi tắn, trẻ trung của tâm hồn nhà thơ và niềm ao ước của Nguyễn Trãi về hạnh phúc cho dân chúng muôn phương

Vốn sinh ra trong gia đình có truyền thống học giỏi và được thừa hưởng từ nhỏ những nét tinh hoa của cha mẹ, Nguyễn Trãi sớm trở thành một vị anh hùng lỗi lạc của dân tộc. Những tác phẩm văn thơ của ông để lại mang nhiều giá trị lớn. Văn thơ của ông là những tác phẩm về đất nước, chiến đấu và cả những bài thơ chân thực của đời thường giản dị mộc mạc.

Nguyễn Trãi đã để lại một số lượng tác phẩm đồ sộ với những thể loại khác nhau và có những thành công, đặc sắc nghệ thuật khác nhau. Ở Bình Ngô Đại Cáo là một bản cáo trạng với lời thơ đanh thép, lập luận chặt chẽ sắc bén, sang Cảnh ngày hè lại là những vần thơ thiên nhiên và tâm trạng chủ quan vô cùng hấp dẫn. Cảnh ngày hè là một tác phẩm tiêu biểu trong tập thơ quốc âm thi tập. Đây là tập thơ nôm đầu tiên trong lịch sử văn học Việt Nam. Được sáng tác không liên tục từ thời trẻ, hồi chưa đỗ đạt, lưu lạc cho đến lúc ông làm quan to, công thành danh toại và khi về già bị biếm trích, ở ẩn Côn Sơn... Có thể nói rằng tập thơ mang chứa không biết bao nhiêu nỗi lòng, tâm sự của Nguyễn Trãi. Dẫu vậy, khép lại Quốc âm thi tập nổi bật hơn cả, đó vẫn là một tình yêu nồng đượm tha thiết với thiên nhiên, đất nước thể hiện triết lý sống mà suốt đời tác giả luôn theo đuổi.

Ông luôn coi trọng đến sự ấm no, hạnh phúc của người dân, tâm niệm của ông được thể hiện trong từng câu chữ. Điểm đáng chú ý ở bài thơ trước hết thể hiện sự sáng tạo của tác giả trong việc sử dụng và cách tân thể thơ thất ngôn bát cú Trung Quốc. Việc giữ lại số lượng câu chữ của thể thơ này nhưng xen thơ sáu chữ ở câu một và câu tám thể hiện sự sáng tạo, ý thức trân trọng đối với ngôn ngữ và văn hóa dân tộc, chính là tấm lòng với đất nước, quê hương.

Câu thơ đầu tiên thoáng qua là vẻ an nhàn, êm đềm thanh thoát:

“Rối, hóng mát thuở ngày trường”

Mang giọng điệu vui vẻ, thoải mái về những giây phút rảnh rỗi hiếm hoi trong cuộc đời Nguyễn Trãi. Ông đã khởi đầu ngày mới bằng một tâm thế thư thái, an nhàn, tự do thưởng thức vẻ đẹp của thiên nhiên. Có lẽ đây là khoảng thời gian mà ông đã lui về ở ẩn, rũ sạch những xa hoa của chôn phồn hoa đô hội để sông giữa thiên nhiên. Lời thơ giản dị mà gợi lên được sự thanh thản trong tâm hồn thi nhân. Với tâm trạng ấy, bức tranh thiên nhiên ngày hè được tái hiện bằng những nét rục rờ, tươi tắn và đầy sức sống. Chỉ bằng một câu thơ đơn giản, nhà thơ đã bày tỏ được tâm trạng bế tắc, một tâm tư trĩu nặng với dân với nước của ông. Thế nhưng nhìn ở khía cạnh tinh thần, Nguyễn Trãi không phải là kẻ bi quan, yếm thế. Nghị lực, niềm tin đã được mài dũa từ thời kì nếm mật, nằm gai đã giúp ông vượt lên hoàn cảnh, số phận. Ông vẫn nhận ra vẻ đẹp của thiên nhiên, đất nước. Vẻ đẹp của người dân đáng lẽ là sung túc, ấm no hơn nữa trong buổi thái bình. Vẻ đẹp ấy giúp chúng ta khẳng định rằng, ông không chỉ là một nhà quân sự, một bậc khai quốc công thần, ông còn là một nghệ sĩ lớn. Người nghệ sĩ ấy đã vượt lên những nỗi buồn để tái dựng một bức tranh mùa hè đầy màu sắc, đầy những thức vị điển hình.

“Hòe lục đùn đùn tán rợp giương.

Thạch lựu hiên còn phun thức đỏ,

Tài liệu chia sẻ tại <https://khotangvanmau.com>

Hồng liên trì đã tiễn mùi hương. “

Cảnh mùa hè qua tâm hồn, tình cảm của ông, thiên nhiên bùng bùng sức sống. Cây hòe lớn lên nhanh, tán nó càng lớn dần lên có thể như một tấm trướng rộng căng ra giữa trời với cành lá xanh tươi. Những cây thạch lựu còn phun thức đỏ, ao sen tỏa hương, màu hồng của những cành, hoa điểm tô sắc thắm. Tất cả làm nên một khúc cảm đầy những cung bậc về một mùa hè trong cảm nhận của người nghệ sĩ. Thế nhưng, riêng đối với nhân cách của Nguyễn Trãi, sẽ rất phiến diện khi ta chỉ dừng lại ở đó trong Cảnh tình mùa hè.

“Lao xao chợ cá làng ngư phủ

Đặng dỏi cầm ve lầu tịch dương”

Với cách sử dụng hình ảnh gần gũi với tâm thức, sự thái bình của người dân Việt, chợ càng đông vui thì đất nước càng thái bình thịnh trị, giàu mạnh no ấm, chợ tan rã thì dễ gợi hình ảnh đất nước có biến có loạn, có giặc giã, có chiến tranh, đao binh... lại thêm tiếng ve kêu lúc chiều tà gợi lên cuộc sống nơi thôn dã. Nguyễn Trãi đã từng trải qua chiến tranh loạn lạc nên lại càng thấm thía ý nghĩa của cuộc sông yên ấm, hòa bình trong hiện tại. Qua đó, người đọc thấy được Nguyễn Trãi trân trọng cuộc sông đó biết bao! Nhưng hình như ẩn sâu trong những âm thanh “lao xao” của phiên chợ cá từ xa vọng lại, tiếng cầm ve ngân lên trong buổi chiều tà vẫn thấp thoáng một chút nỗi niềm bàng khuâng trong tâm hồn. Vượt lên trên tất cả là tấm lòng thơ vẫn tình đời thiết tha của ông. Cảnh đẹp đã mở ra trong lòng Nguyễn Trãi một nỗi day dứt, một ước vọng:

“Lẽ có Ngu cầm đàn một tiếng

Dân giàu đủ khắp đòi phương”

Điều ông luôn mong muốn và canh cánh trong lòng là đất nước được thái bình, nhân dân có cuộc sống ấm no. Niềm khao khát ấy thể hiện ở ước mơ có được cây đàn của vua Thuấn để ca ngợi cảnh thái bình, hay nói đúng hơn, đó là ước mơ: làm sao có được một triều đại thái bình thịnh trị như đời Nghiêu Thuấn để nhân dân muôn nơi được sống trong sung sướng, hững mơ ước ấy chứng tỏ Nguyễn Trãi là nhà thơ vĩ đại có một tấm lòng nhân đạo cao cả. Ông luôn nghĩ đến cuộc sống của nhân dân, chăm lo đến cuộc sống của họ. Đó là ước mơ vĩ đại. Có thể nói: dù triều đình có thể xua đuổi Nguyễn Trãi nhưng ông vẫn sống lạc quan yêu đời, mong sao cho ước vọng lí tưởng của mình được thực hiện để nhân dân có một cuộc sống ấm no.

Bài thơ là khung cảnh thiên nhiên đẹp đẽ, là nỗi niềm thâm kín của tác giả và lòng yêu nước thương dân. Nguyễn Trãi với tâm hồn người nghệ sĩ đa cảm trước cảnh vật thiên nhiên đã gợi mở được những khát khao cháy bỏng. Dù sống trong hoàn cảnh nào thì lí tưởng nhân dân và những ước muốn đất nước thịnh vượng nhân dân no đủ thái bình của ông cũng không bao giờ bị thay đổi. Bức tranh ngày hè ấy của ông đã thể hiện được hết những tâm tư tình cảm cao cả của ông với cuộc đời.

Cảm nhận về bài thơ "Cảnh ngày hè" của Nguyễn Trãi - Bài làm 6

Tài liệu Nguyễn Trãi là một cái tên mà cho đến nay nhắc đến ai cũng biết và tưởng nhớ khâm phục những bài thơ, bài cáo của ông. Nguyễn Trãi đã để lại một số lượng tác phẩm đồ sộ với những

thể loại khác nhau và có những thành công, đặc sắc nghệ thuật khác nhau. Nếu như ở bài Bình Ngô Đại Cáo chúng ta thấy một bản cáo trạng với lời thơ đanh thép, những lập luận chặt chẽ, sắc bén thì đến với bài thơ Cảnh Ngày Hè ta lại thấy những vần thơ thiên nhiên và tâm trạng chủ quan vô cùng hấp dẫn. Bài thơ trong tập quốc âm thi tập của ông.

Trước hết chúng ta đi phân tích riêng câu thơ đầu để cho thấy được những tâm trạng mà nhà thơ muốn gửi gắm ở đây:

“Rồi hóng mát thuở ngày trường, ”

“rồi” bình thường là một phó từ để chỉ sự xong rồi, làm cái gì đó xong rồi hay nó cũng là một tính từ có nghĩa là rồi của rồi rã, rảnh không có việc gì làm. Bản thân ngữ pháp của nó thì phải đứng sau cuối cùng hay đứng sau một danh từ nào đó để bổ nghĩa thế nhưng ở đây Nguyễn Trãi đã để nó đứng ở đầu câu để truyền tải ý đồ nghệ thuật của mình. Có thể thấy tác giả đã sử dụng biện pháp nghệ thuật đảo trật tự cú pháp trong câu để có thể nhấn mạnh vào sự rảnh rỗi của mình. cuộc sống khi đã về ở ẩn khiến cho nhà thơ rỗi, có lẽ nó cũng giống như cái “nhàn” của Nguyễn Bình Khiêm.

Thế rồi chính vì rảnh rỗi cho nên nhà thơ ngồi hóng mát những ngày trường. Không những thế câu thơ còn độc đáo ở chỗ nhịp điệu của nó chữ “rồi” được ngắt riêng ra để thể hiện sự nhàn hạ rảnh rỗi của nhà thơ khi cáo quan về ở ẩn.

Tiếp đến sáu câu thơ tiếp nhà thơ “rồi” hóng mát ấy dường như không có việc gì để làm cho nên hòa mình vào thiên nhiên này hè để rỗi vẽ lên một bức tranh thiên nhiên ngày hè vô cùng rực rỡ sắc màu:

“Hòe lục đùn đùn tán rợp giương.

Thạch lựu hiên còn phun thức đỏ,

Hồng liên trì đã tiễn mùi hương.

Lao xao chợ cá làng ngư phủ,

Dắng dỏi cầm ve lầu tịch dương. ”

Trước hết bức tranh cảnh ngày hè được hiện lên qua màu sắc của những hoa, những trái của nó. Nhắc đến màu hè thường người ta hay nhớ đến cái màu vàng chói chang của nắng vàng thế nhưng ở đây không cần nhắc đến màu vàng chói chang ấy mà bức tranh cảnh ngày hè vẫn rực rỡ sắc màu.

Chúng ta thấy màu của hòe lục rực rỡ với màu đỏ rợp cả bức tường nào đó. Màu của thạch lựu cũng đang như phun lên sơn lên những thức đỏ ấy.

Tài liệu bài thơ Cảnh Ngày Hè của Nguyễn Trãi được đăng tải trên trang này. Không chỉ màu sắc mà bức tranh ấy còn như thể hiện sự sinh sôi nảy nở của cảnh vật thiên nhiên. Bằng những động từ mạnh như

“đùn đùn”, “phun”, “tiễn” chúng ta thấy được một sự sinh sôi tăng trưởng của thiên nhiên. Đồng thời qua những động từ ấy ta thấy được một bức tranh như phun như vẽ như thể hiện được cái mạnh mẽ của cảnh ngày hè.

Không những thế bức tranh ấy còn có cả hương thơm. Đó chính là hương thơm của những bông sen hồng trong đầm. những bông sen ấy đang tỏa ngát hương. Nhà thơ đặc biệt thể hiện mùi hương ấy qua động từ “tiễn”. Tiễn có nghĩa là hương thơm ngát như lan tỏa ra không gian làng quê.

Bên cạnh đó bức tranh thiên nhiên ngày hè cũng không thể thiếu những âm thanh được. Trước hết âm thanh ấy là âm thanh của những làng chợ cá lao xao rộn ràng khi có những con cá mới về tươi ngon. Đó là âm thanh của ngày chợ đông vui khi nhiều ca hay đó chính là âm thanh của cuộc sống lao động của nhân dân ta. Nhắc đến ngày hè thì không ai không nhớ đến tiếng những chú ve kêu và ở đây nhà thơ cũng nhắc đến nó. Đó chính là tiếng ve rồn rã dăng dỏi trên lấu tịch dương.

Trước những màu sắc, âm thanh, hương thơm ấy Nguyễn Trãi bày tỏ nỗi lòng mình muốn mượn đàn của vua Ngu Thuấn để đàn lên những khúc ca thái bình. Điều đó cho thấy nhà thơ tuy đã về vườn sống trong cảnh một người nông dân đạm bạc thế nhưng không khi nào nhà thơ hết thương nhân dân ta cả:

Lẽ có Ngu cầm đàn một tiếng,

Dân giàu đủ khắp đòi phương.

Qua bài thơ Nguyễn Trãi đã vẽ lên trước mắt người đọc một bức tranh ngày hè trên miền quê với màu sắc của hoa quả, với hương thơm thoang thoảng nhẹ bay, với những âm thanh xao động của niềm vui lao động và tiếng con ve kêu thật dăng dỏi làm sao. Đồng thời trong bức tranh ngày hè ấy Nguyễn Trãi thể hiện tâm tư tình cảm của mình đó chính là long mong ước nhân dân luôn được sống trong cảnh ấm no hạnh phúc như thế.